

עבירת הרצת מניות בסימן משפטו של נוחי דנקנר

לפני מספר ימים הרשיע שופט המחוזי חאלד כבוב את נוחי דנקנר בהרצת מניות אי.די.בי. אחזקות. השופט לא חסך ביקורת ממי שעד לפני מספר שנים היה דמות מרכזית, מובילה ומשפיעה מאוד בעולם הפיננסים הישראלי. כעת נותר להמתין למתן גזר הדין שעשוי להיות חמור מאוד ואף לכלול מאסר בפועל. עו"ד אסף דוק מסביר מהי בכלל הרצת מניות, באילו עבירות הואשם נוחי דנקנר ומה העונשים המוטלים בגינן.

הרצת מניות - דרך אסורה להשפעה על מחירי מניות

בבורסה לניירות ערך נסחרות מדי יום חברות שונות, כאשר הסוחרים מבצעים במנייתיהן פעולות של מכירה וקנייה. מטבע הדברים, לשיעור המנייה יש השפעה ישירה על הונו של המשקיע, ולכן אם הוא מחזיק במנייה מסוימת וערכה עולה - הרי שהוא מרוויח. דבר זה נכון גם לגבי חברה (כמו למשל אי.די.בי שבראשה עמד דנקנר), שכן אם מנייתה עולות מתוסף הון לבעלים שמחזיקים בהן, בין אם על הנייר או במימוש על ידי מכירה. כל עוד השוק מתנהל באופן תקין המניה יכולה לעלות או לרדת בהתאם לנתונים פיננסיים שונים, תמורות השוק ומצב החברה. ואולם, לעיתים אנשים מתפתים להריץ מנייה, כלומר להעלות את ערכה לשיעור שאינו אמיתי וריאלי על מנת להפיק רווחים. באופן כללי, מדובר בפעולות המניעות לרכישה או למכירה של אותן מניות על ידי הצגת מצב עניינים מטעה או כוזב, או על ידי השפעה ברמייה על תנודות, או בעזרת העלמה של עובדות מהותיות.

דוגמאות להעלאת ערך המניה בדרכים אסורות

דוגמא נפוצה למדי להרצת מניות היא על ידי הפצה של שמועות על אירועים חיוביים בנוגע לחברה מסוימת, כמו למשל גילוי מאגר גז, קבלת אישור לתרופה או לפטנט מטעם הרשויות. השמועה השקרית מועברת מפה לאוזן או באמצעות המדיה האלקטרונית, ומגיעה לסוחרים שממהרים לקנות את המנייה בהיקפים גדולים - מה שמקפיץ את ערכה. כל זאת, בזמן שלמעשה לא התקיים כל אירוע או שינוי חיובי במצבה של החברה. דוגמא נפוצה נוספת, הקשורה במישרין להרשתתו של נוחי דנקנר, היא הרצה של מניות על ידי ביצוע רכישות בהיקפים גדולים. כאשר סוחרים מבחינים ברכישות הגדולות הם מניחים שיש דברים בגו, כלומר שקיימות נסיבות חיוביות שאינן ידועות להם הגורמות לאחרים לרכוש את המנייה. לכן, גם הם ממהרים לרכוש את מניות החברה וכך עולה ערכן. הבעיה היא כמובן בתרמית: האדם שמבצע אותה יכול להמתין לעליית ערך המנייה ולמכור אותה ברווח גדול, ורק בהמשך מתברר שלא הייתה כל סיבה לעלייה. לכן גם הסוחרים ממהרים למכור אותה ורובם עושים זאת במחירים נמוכים מערך הקנייה - כלומר נגרמים להם הפסדים כבדים.

העבירות בהן הואשם נוחי דנקנר, ועונשיהן

כתב האישום שהוגש נגד נוחי דנקנר בשנת 2012 מנה מספר עבירות, ביניהן עבירת פרט מטעה בתשקיף שעונשה עד **5 שנות מאסר**, ואי קיום של הוראות המנויות בסעיף 36 לחוק ניירות הערך - שעונשה זהה. יחד עם זאת, אנו נתמקד להלן בשתי עבירות מרכזיות אחרות ונסביר את מהותן. הראשונה מכונה "איסור עשיית פעולה ברכוש אסור" כפי שמובאת בסעיף 4 לחוק איסור הלבנת הון משנת 2000. על פי סעיף זה, העושה פעולה ברכוש בידיעה שהוא רכוש אסור דינו עד 7 שנות מאסר, או לחילופין קנס המגיע עד כ- 2.25 מיליון שקלים. הכוונה ברכוש אסור הוא למיטלטליו, מקרקעין, כספים וכדומה שמקורם במישרין או בעקיפין בעבירה, או ששימשו לביצוע עבירה, או שאפשרו ביצוע עבירה. מאחר שדנקנר הורשע בתרמית בניירות ערך כפי שנראה להלן, וביצע פעולות שונות בכספים שהרוויח ממעשים אלו, יוצא כי הוא אשם גם בעשיית פעולות ברכוש אסור. על מנת לסבר את האוזן, רכוש אסור יכול להיות למשל נכסי נדל"ן, עתיקות, כלי קודש ויודאיקה, חפצי אומנות וגם - ניירות ערך. זאת, כל עוד שווי הרכוש עולה על 150 אלף שקלים. כמו כן, רכוש אסור יכול להיות כספים שסכומם גבוה מחצי מיליון שקלים.

עבירות תרמית בקשר לניירות ערך

העבירות המרכזיות שבהן הואשם נוחי דנקנר נוגעות לתרמית בקשר לניירות ערך, כפי שאלו מובאות בחוק ניירות הערך ובפרט בסעיף 54. סעיף זה מונה שני סוגים של מעשים בניירות ערך הנחשבים לתרמית. הראשון מתייחס לאדם ש - "הניע או ניסה להניע אדם לרכוש או למכור ניירות ערך ועשה זאת באמרה, בהבטחה או בתחזית - בכתב, בעל פה או בדרך אחרת - שידע או היה עליו לדעת שהן כוזבות או מטעות, או בהעלמת עובדות מהותיות". הסוג שני הוא כל השפעה בדרכי תרמית על תנודות השער של ניירות הערך. על פי החוק, העונש שמוטל בגין מעשים אלו הוא עד **5 שנות מאסר**, או קנס בשיעור של כ- 1.15 מיליון שקלים. יחד עם זאת, במידה שעבירות אלו נעשות על ידי תאגיד הרי שסכום הקנס עולה לסביבות ה- 5.5 מיליון שקלים.

מה עשה נוחי דנקנר בניגוד לחוק

על פי כתב האישום, במהלך חודש פברואר 2012 ביצעה חברת אי.די.בי אחזקות שבבעלות נוחי דנקנר גיוס בסך 321 מיליון שקלים. על פי החשד, באותה עת כבר נמצאה החברה במצב פיננסי קשה ובעליה ידע על כך, אך יצר מצג שווא של ביקוש גבוה למניותיה על ידי שיתוף פעולה עם נאשם אחר בשם איתי שטרומ. האחרון היה בעלי חברה בשם ISP ומצוי בקשרים טובים עם דנקנר, ותפקידו היה לקנות מניות של אי.די.בי במיליוני שקלים ובשיעור גבוה מהריאלי, כדי ליצור מצג שווא של ביקוש. שטרומ הפעיל אדם נוסף בשם עדי שלג על מנת לרכוש את המניות, ולאחר מכן למכור אותן במחיר נמוך יותר לגורמים מקורבים לדנקנר, מבלי שהללו ידעו על הניפוח האסור. כמו כן, השניים המשיכו ברכישה של מניות בשיעורים גבוהים, בעוד דנקנר דואג כי איתי שטרומ יקבל מימון או "פיצוי" להפסדיו על ידי קבלת הלוואה מהבנק - בו הייתה לדנקנר השפעה גדולה. ואולם, פעילות זו עלתה על הרדאר של הרשות לניירות ערך, ולבסוף אכן הוגש כתב אישום בעוד עדי שלג הופך לעד מדינה נגד שני שותפיו. כאמור, השופט חאלד כבוב הרשיע את דנקנר בעבירות המיוחסות לו, וגזר הדין צפוי להינתן בקרוב.

{*:fast_contact}